

Vinná réva v hledáčku sv. Urbana i našich fenologů

Česká republika se nachází v mírném pásmu severní polokoule. Specifické je střídání teplých dnů a chladných nocí. Tento trend se ovšem může stát záhubou pro víno. Je tomu tak právě v těchto chvílích, kdy v polovině května jsou rostliny již ve vegetačním období a vpády chladného vzduchu mohou mít devastující účinky.

V Čechách i na Moravě docházelo k velkému rozvoji pěstování vinné révy za krále Karla IV. na konci 14. století. Oblasti jižní Moravy, středních (Mělník) a severních (Litoměřice a Most) Čech se postupně rozrůstaly a zasahovaly i do Prahy či do Loun. Střídaly se období slávy a velké produkce (Rudolf II.), a naopak úpadku a ztráty půdy či zájmu o vinnou révu (30letá válka, období po II. světové válce).

Energie do pěstování kvalitního českého vína přichází po roce 1989. Dochází k obnově vinohradů a důraz je kladen na opravdu kvalitní produkci v menším objemu.

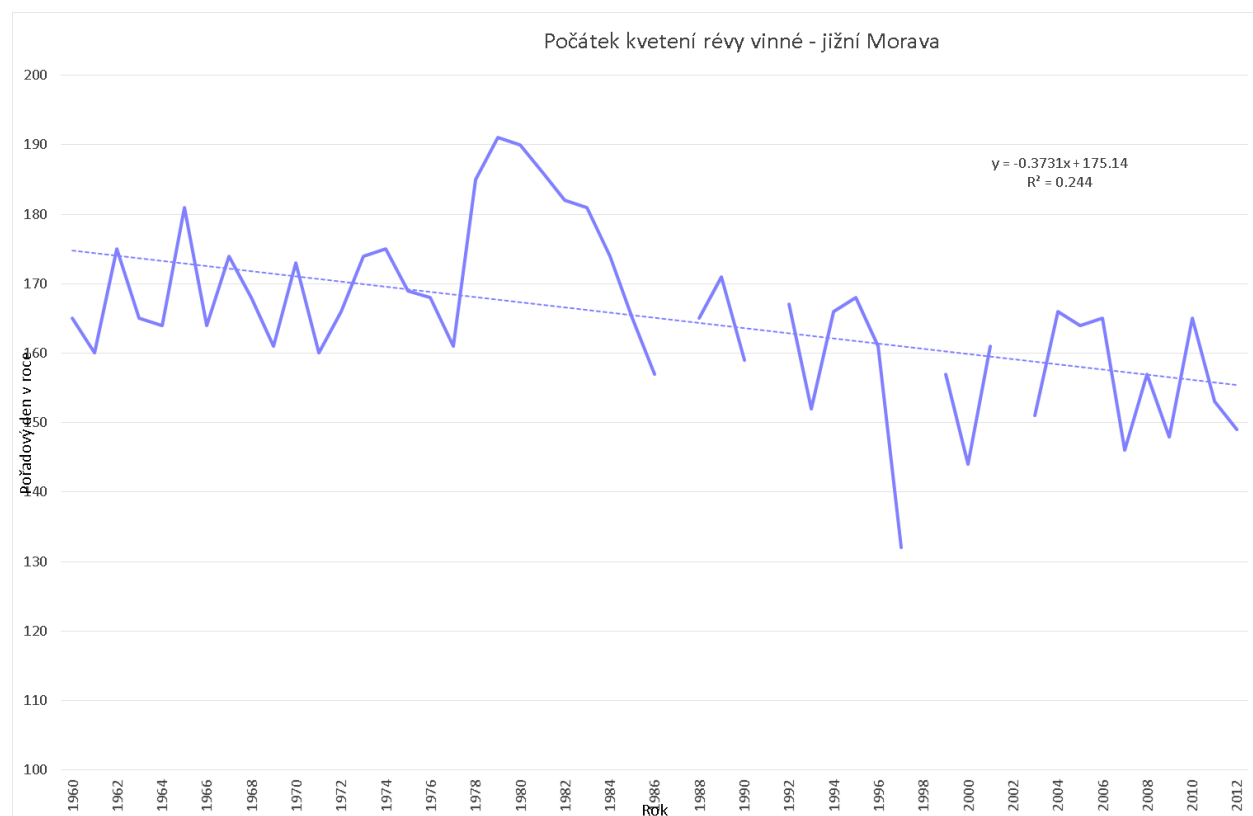
Od roku 2014 pozorujeme nárůst průměrné měsíční teploty vzduchu a naopak pokles úhrnu srážek. Teplota narůstá již od počátečních měsíců roku a vegetace tedy přesouvá různé fenologické fáze do ranějších období. I vinná réva má takto ovlivněnou fázi kvetení. Bolestné jsou poté studené a mrazivé noci v průběhu května. Podívejme se tedy na projevy počasí a současný stav vinné révy.

Počasi, především teplota, ovlivňuje jednotlivé fáze rostlin. Zaměřili jsme se na vinnou révu.

Pod vlivem klimatické změny, zejména zvyšující se teploty vzduchu, nastávají u většiny rostlinných druhů jarní fenologické fáze výrazně dříve, než je obvyklé.

I u révy vinné pozorujeme trend k dřívějšímu nástupu počátku kvetení. Vpád studeného vzduchu v jarních měsících je velkým rizikem pro úspěšný fenologický vývoj rostlin, hrozí pomrznutí květů a následné poničení úrody.

Na stanici Hodonín a Velké Pavlovice jsme na základě fenologického pozorování **za 53 let (1960–2012)** zaznamenali posun počátku kvetení **o 19,7 dní**, což dokládá analýza trendu.

Obr. 1 Počátek kvetení vinné révy na jižní Moravě od roku 1960

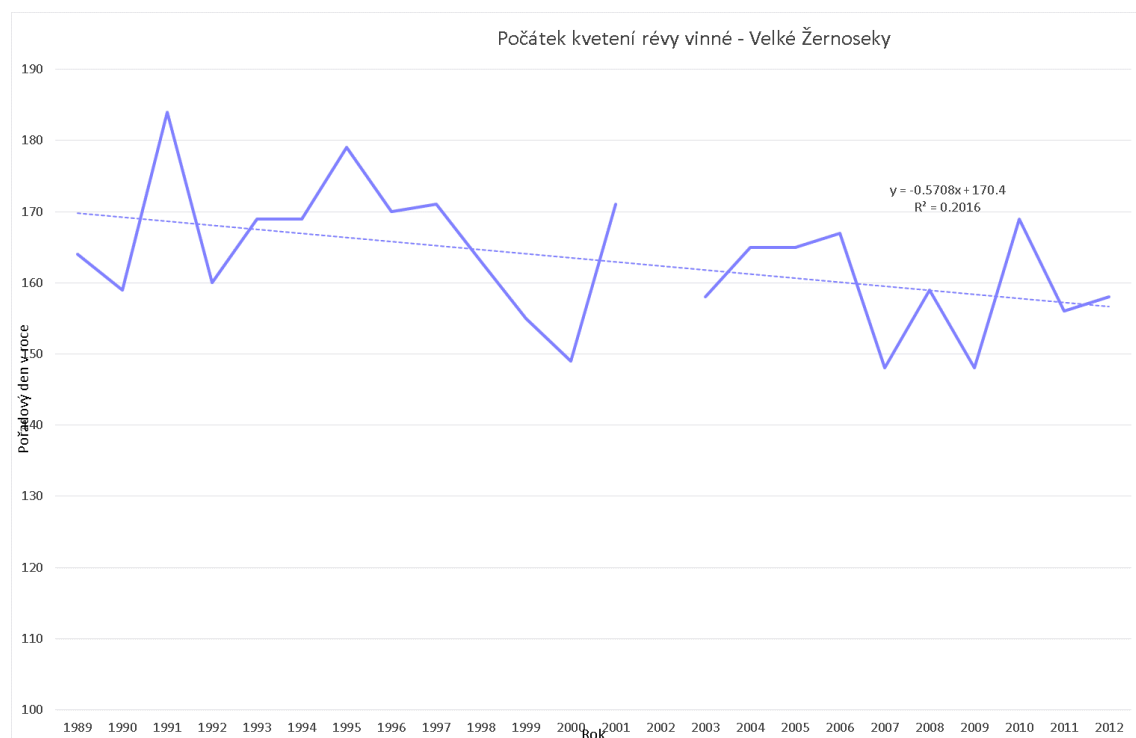
Na stanici Velké Žernoseky jsme **za 24 let** fenologického pozorování (1989–2012) zaznamenali posun počátku kvetení révy vinné (odrůda Burgundské bílé) **o 13,6 dní** (obr. 2). Průměrné datum nástupu vycházelo na 12. června,

směrodatná odchylka činí 9,2 dne, nejdříve byl počátek kvetení zaznamenán 28. května (2007), nejpozději 3. července (1991).

Velké Žernoseky, 17. 5. 2020

Na stanici Velké Pavlovice se za stejné období (1989–2012) se počátek kvetení révy vinné posunul o **8,9** dne. Průměrné datum nástupu vycházelo na 6. června, směrodatná odchylka činí 9,8 dne, nejdříve byl počátek kvetení zaznamenán 12. května (1997), nejpozději 20. června (1989).

Obr. 2 Počátek kvetení vinné révy ve Velkých Žernosekách od roku 1989

Udělali jsme si analýzu minimální teploty vzduchu ve výšce 2 m a teploty přízemního minima ve výšce 5 cm na základě údajů z nejbližších meteorologických stanic (Lednice a Doksany).

Hodnoceno za období 1989–2012:

Na stanici Velké Pavlovice (Lednice) vychází průměrná hodnota minimální teploty vzduchu v den kvetení révy na 12,2 °C (nejnižší hodnota byla 5,5 °C v roce 2000), průměrná hodnota teploty přízemního minima činí 8,1 °C (nejnižší hodnota byla 2,3 °C v roce 1989).

Na stanici Velké Žernoseky (Doksany) vychází průměrná hodnota minimální teploty vzduchu v den kvetení révy na 11,2 °C (nejnižší hodnota byla 7,3 °C v roce 1994), průměrná hodnota teploty přízemního minima činí 8,4 °C (nejnižší hodnota byla 2,2 °C v roce 1994).

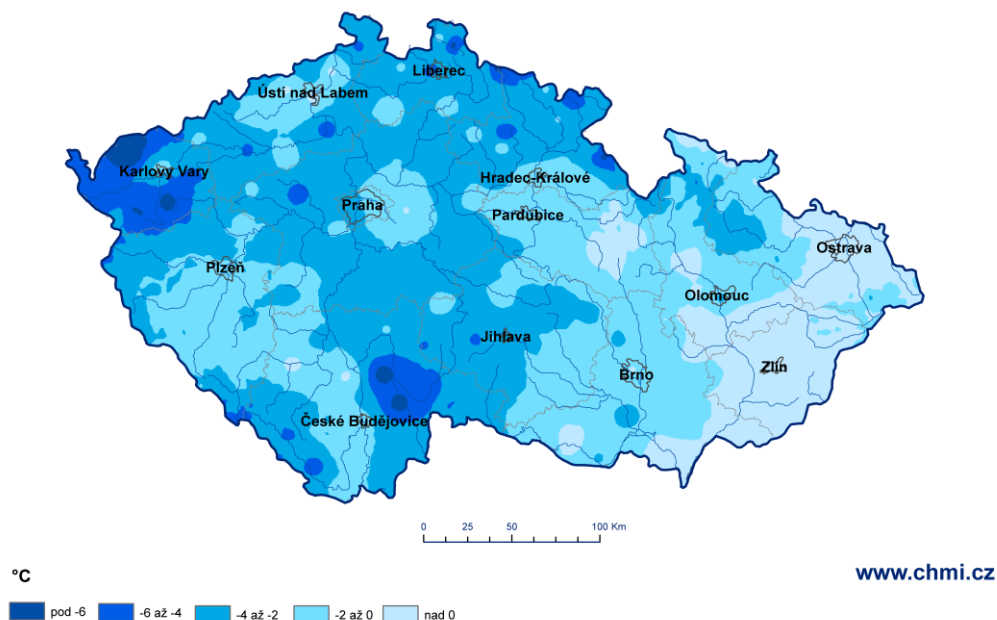
Období 1960–2012:

Na stanici Velké Pavlovice (Lednice) vychází průměrná hodnota minimální teploty vzduchu v den kvetení révy na 11,9 °C (nejnižší hodnota byla 2,8 °C v roce 1986), průměrná hodnota teploty přízemního minima činí 9,0 °C (nejnižší hodnota byla –0,8 °C v roce 1986). V roce 2015 nastal vpád studeného vzduchu na konci dubna, na mnoha lokalitách došlo k poškození révy vinné. To dokládá i mapa teploty přízemního minima ve výšce 5 cm dne 29. 4. 2015.

Teplota přízemního minima ve výšce 5 cm

29. 4. 2015

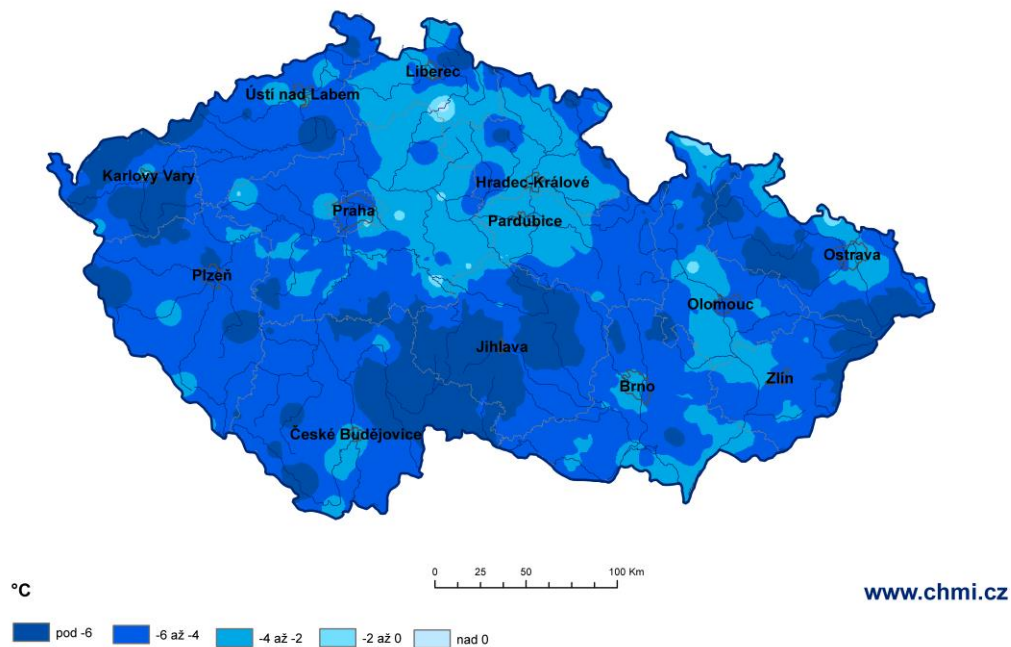
Český
hydrometeorologický
ústav

Obr. 3 Přízemní teplota na konci dubna v roce 2015, teplota v okolí Litoměřic klesla k –6 °C.

Teplota přízemního minima ve výšce 5 cm

10. 5. 2017

Český
hydrometeorologický
ústav

www.chmi.cz

Obr. 4 Přízemní teplota na konci první dekády v roce 2017, teplota v okolí Litoměřic, oblasti jižní Moravy a jiných míst tradičních pro pěstování vinné révy, klesla k $-6\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Velké Žernoseky, 17. 5. 2020

**Český
hydrometeorologický
ústav**

Kontakt:

Martina Součková

manažerka komunikace

e-mail: martina.souckova@chmi.cz,

info@chmi.cz, tel.: 777 181 882 / 735 794 383

Odborný garant:

Lenka Hájková / půdní sucho a stav vegetace

Podrobné informace naleznete:

<http://portal.chmi.cz/aktualni-situace/sucho>